

Masarykova univerzita v Brně
Právnická fakulta

Dokumentární platby
(závěrečná práce)

zpracovala: Škrabalová Dana
vyučující: Mgr. Jiří Valdhans
datum odevzdání: 13.5.2005

obor: Právo a podnikání
seminární skupina č. 1
Základy práva mezinárodního
obchodu - BP404Zk

OBSAH

	str.
Úvod	3
1. Dokumentární akreditiv	4
Účastníci	5
2. Rozdělení akreditivů	6
3. Hlavní fáze realizace akreditivu	8
4. Doklady nejčastěji používané při realizaci zahraničních dokumentárních plateb	10
Závěr	11
Použitá literatura	12

Úvod

Všichni účastníci mezinárodního obchodu mají jeden společný cíl. Prodávající si přeje, aby bylo řádně a včas zaplaceno za jeho zboží nebo jím poskytnutou službu. Kupující naopak žádá, aby vždy zaplatil jen za takové zboží nebo službu, které si objednal.

Splnění takových požadavků dokáží nejspolehlivěji zajistit právě dokumentární platební instrumenty. Dokumentární platby jsou vázány na předložení požadovaných dokladů, které jsou nezbytné pro oprávnění k převzetí zboží a zajišťují jeho řádné zaplacení.

Komerční banky v ČR podporují zahraničněobchodní záměry svých klientů, a proto poskytují veškeré služby související se zajištěním rychlého a spolehlivého zahraničního platebního styku, mj. i dokumentárních platebních instrumentů.

S dokumentárními platebními instrumenty úzce souvisí:

- dokumentární akreditiv (jeho financování)
- dokumentární inkaso
- bankovní záruky
- směnky
- požadované dokumenty v rámci dokumentárních plateb

1. DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV

Dokumentární akreditiv (dále jen akreditiv) je nejlépe propracovaný platební instrument představující kvalitní platební zajištění pro obě zúčastněné strany obchodní transakce. To se odráží ve vyšších poplatcích za provedené akreditivní operace ve srovnání např. s dokumentárním inkasem či hladkou platbou u jednotlivých bank.

Dokumentární akreditiv je písemný závazek banky vůči prodávajícímu zaplatit určenou peněžní částku podle akreditivních podmínek stanovených kupujícím. Podmínkou pro splnění akreditivního závazku je předložení předepsaných dokumentů ze strany prodávajícího.

Zpracování dokumentárních akreditivů se řídí Jednotnými zvyklostmi a pravidly ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits - 1993 Revision - ICC Publication N. 500 (světově používaná zkratka „UCP 500“) vydaný MOK v Paříži.

U akreditivních operací se všechny zúčastněné strany zabývají pouze dokumenty, nikoliv zbožím nebo službami. Akreditivní platby jsou zcela oddělené od kupních smluv.

Pro banku je závazné pouze znění akreditivu, nikoli znění kupní smlouvy uzavřené mezi dodavatelem a odběratelem. Banka se zabývá pouze dokumenty, nikoli zbožím nebo službami, a proto nezkoumá, zda dodané zboží odpovídá popisu zboží v akreditivu nebo dokumentech, ale zkoumá pouze soulad dokumentů s podmínkami akreditivu. Banka se dále zabývá pouze zevním stavem dokumentů. Nezkoumá proto pravost, zfalšování nebo právní účinek kteréhokoli dokumentu.

Účastníci

Účastníky akreditivní operace jsou zpravidla čtyři strany:

- příkazce (kupující, dovozce)
- vystavující banka (banka příkazce)
- avizující (event. potvrzující banka, tj. banka příjemce)
- příjemce (dodávající, vývozce)

Výhody pro příjemce akreditivu (prodávajícího)

- prodávajícímu vzniká pohledávka k bance místo ke kupujícímu
- jistota zaplacení za dodávku zboží nebo služeb při splnění akreditivních podmínek
- zlepšení likvidity - prodávající může získat peněžní prostředky okamžitě, pokud svoji pohledávku odprodá bance
- možnost použití akreditivu jako ručení vůči svým dodavatelům
- na základě kvalitního exportního dokumentárního akreditivu může od své banky získat úvěr

Výhody pro příkazce akreditivu (kupující)

- jistota, že zboží bylo odesláno ještě před zaplacením
- možnost získat výhodnější cenové podmínky díky kvalitnímu platebnímu zajištění
- kupující vytváří značný tlak na prodávajícího, aby dodávka byla uskutečněna v předepsanou dobu a v souladu s podmínkami akreditivu

Výhody akreditivu mohou být značně znehodnoceny nebo dokonce vyloučeny stanovením špatných podmínek akreditivu nebo nedodržením podmínek ze strany příjemce. Při uzavírání kupní smlouvy je nutné přesně formulovat pravidla a dokumenty nutné právě pro dokumentární platební instrumenty.

2. ROZDĚLENÍ AKREDITIVŮ

*podle stupně závaznosti pro banku

odvolatelný akreditiv

- může být kdykoli změněn nebo zrušen vystavující bankou bez předchozího oznámení beneficiantovi a bez jeho souhlasu. V praxi se téměř nevyskytuje.

neodvolatelný akreditiv

- podmínky mohou být změněny jen se souhlasem všech zúčastněných stran
- při splnění všech akreditivních podmínek představuje pevný závazek vystavující banky a dává tak příjemci značnou jistotu zaplacení
- podle jednotných pravidel musí akreditiv jasně obsahovat zda se jedná o odvolatelný nebo neodvolatelný. Chybí-li takové označení, je akreditiv vždy považován za neodvolatelný

*podle hlediska právní závaznosti

potvrzený akreditiv

- na základě žádosti vystavující banky může banka příjemce akreditiv potvrdit a sama tak převzít závazek ve vztahu k příjemci. Potvrzení akreditivu představuje pevný závazek pro potvrzující banku za předpokladu, že budou řádně splněny akreditivní podmínky. Potvrzený akreditiv má pro příjemce výhodu v tom, že zvyšuje jistotu zaplacení, neboť za platbu ručí již dvě banky.

avizovaný akreditiv

- banka příjemce nevstupuje do závazku vůči příjemci. Avizující banka pouze příjemci oznamuje podmínky akreditivu a tak zprostředkovává jeho realizaci.

Dále se může akreditiv dělit na:

- importní akreditiv
- exportní akreditiv
- převoditelný akreditiv
- revolvingový akreditiv

Standby akreditiv

Standby akreditiv je zvláštní forma akreditivu. V rámci standby akreditivu se předkládají dokumenty, jež mají tzv. negativní charakter a plní tak roli bankovní záruky.

Jedná se tedy na rozdíl od dokumentárního akreditivu o neplatební instrument.

Standby akreditivy mohou být použity pro zajištění následujících forem placení nebo realizace:

- např. platby lhůtních směnek
- navrácení akontací
- zaplacení dodaného zboží
- dodržení podmínek kontraktu (které se týkají např. pracovních postupů a použitých materiálů) apod.

3. HLAVNÍ FÁZE REALIZACE AKREDITIVU

Vystavení akreditivu

- akreditiv je otevřen na základě žádosti klienta tuzemské banky (importní akreditiv) nebo na základě zprávy jiné banky (zahraniční) o otevření akreditivu (exportní akreditiv).

Změna akreditivu

- o změnu akreditivu žádá ten, kdo dává příkaz k jeho otevření, tzn. dovozce. V případě neodvolatelného akreditivu změna vstoupí v platnost pouze po souhlasu všech zúčastněných stran. Nevyjádří-li se některá strana ke změně v rozumné době (zpravidla do 10 dnů), má se za to, že se změnou souhlasí.

Čerpání akreditivu

- čerpáním akreditivu se rozumí předložení akreditivních dokumentů příjemcem a jejich proplacení bankou. Částku akreditivu lze čerpat buď na viděnou (výplatou nebo negociací), odloženým platem nebo akceptací.

Výplata

- příjemce obdrží platbu prostřednictvím své banky po předložení příslušných dokumentů.

Negociace

- pojem negociace (nebo-li odkup) znamená zaplatit dokumenty předložené pod akreditivem nebo zaplatit směnku bez postihu na výstavce nebo majitele v dobré víře.

Odložený plat

- platba není uskutečněna okamžitě po předložení dokladů, ale s určitou, předem přesně stanovenou splatností. Akreditiv uvádí předpis pro výpočet přesného data zaplacení (např. 90

dní od data dopravního dokumentu, 180 dní od data předložení dokumentů apod.). Někdy může být odložená splatnost stanovena už přímo jako určité datum v budoucnosti.

Akceptace

- neodvolatelný akreditiv za předpokladu, že jsou nominované nebo vystavující bance předloženy předepsané dokumenty a že podmínky akreditivu jsou splněny, zakládá pevný závazek vystavující banky:
 - akceptovat směňky vystavené příjemcem na vystavující banku a zaplatit je při splatnosti nebo
 - akceptovat a zaplatit při splatnosti směňky vystavené příjemcem na vystavující banku v případě, že dlužnická banka stanovená v akreditivu neakceptuje směňky vystavené na ni, nebo zaplatit směňky akceptované, ale nezaplacené při splatnosti takovou dlužnickou bankou.

Uzavření akreditivu (zánik)

- na základě písemného rozhodnutí příkazce a následného souhlasu příjemce
- uplynutím lhůty platnosti akreditivu bez splnění podmínek akreditivu (i v případě nedočerpání akreditivu)
- plným vyčerpáním částky akreditivu

4. DOKLADY NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ PŘI REALIZACI ZAHRANIČNÍCH DOKUMENTÁRNÍCH PLATEB

- **Konosament (Bill of Lading)** - doklad v námořní dopravě, potvrzení dopravce o převzetí nebo nalodění zboží k přepravě do místa určení se závazkem odevzdat oprávněnému příjemci (držiteli konosamentu) takové zboží, jaké je v konosamentu popsáno. Konosament je obchodovatelným cenným papírem reprezentujícím zboží, na které byl vydán. Konosament představuje vlastnictví zboží a opravňuje k jeho vydání. Dopravce je povinen vydat zboží proti předložení konosamentu, aniž by však musel zkoumat oprávnění předkládající osoby
- Nákladní list v silniční přepravě - dokument, který je vystavován pro dopravu prováděnou nákladními automobily pro silnici. Silniční nákladní list není cenným papírem.
- Letecký nákladní list (Air Waybill - AWB) - neobchodovatelný doklad svědčící o tom, že mezi odesílatelem a leteckým dopravcem byla sjednána na přepravní smlouva.
- železniční nákladní list (Railway Bill) - doklad o sjednání a obsahu přepravní smlouvy. Bez nákladního listu nemůže železnice převzít zboží k přepravě
- Faktury - doklad, který vystavuje a podepisuje výhradně prodávající. Zboží musí být ve faktuře přesně popsáno včetně uvedení jakosti, označení o původu. Dále musí obsahovat přesné jméno a adresu příjemce zboží, vyúčtování při sjednané ceně a dodací doložce
- další doklady - např. pojistka, balicí list, osvědčení o původu,

ZÁVĚR

Dokumentární akreditiv je propracovaný platební zajišťovací instrument, který nabízí kvalitní platební zajištění pro obě zainteresované strany obchodní transakce - prodávajícího i kupujícího. Prodávajícímu zajistí zaplacení zboží, splní-li všechny akreditivem předepsané podmínky, kupujícímu zajistí, že výplata bude provedena až po splnění podmínek předepsaných akreditivem. Oběma stranám poskytuje akreditiv jistotu v případě, že byl zvolen vhodný druh akreditivu a byl vystaven bonitní bankou.

Podmínky akreditivu je nutné dohodnout již při uzavírání kupní smlouvy, aby se předešlo případným neshodám, a nesprávnému plnění akreditivních podmínek. V mezinárodním obchodě je obvyklé sjednávat výslovně i další podmínky (kromě podstatných), které řeší práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího. Zpravidla - dodací lhůta, dodací podmínka (parita), platební podmínka, způsob přepravy, sjednání záruk a další.

Použitá literatura

1. Dokumentární platby v zahraničním obchodě, Komerční banka a.s., D99/1-15m-6/95
2. Plchová B. a kol., Zahraniční obchod, 2.vyd., srpen 2001, Bankovní institut vysoká škola, a.s., ISBN: 80-7265-048-3
3. <http://www.kb.cz/> (cit. 9.5.2005, 13:50)
4. <http://www.csob.cz/> (cit. 9.5.2005, 13:00)